

**UNIWERSYTET JANA KOCHANOWSKIEGO
W KIELCACH**

Wydział Pedagogiczny i Artystyczny

mgr Karina Magdalena Banasik

Nr albumu 84950

ROZPRAWA DOKTORSKA

*Kulturowe reprezentacje nauczyciela w prasie ogólnopolskiej
w kontekście zmiany edukacyjnej*

Promotor:

prof. zw. dr hab. Jolanta Szempruch

Promotor pomocniczy:

dr Zuzanna Zbróg

KIELCE 2019

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Mgr Kariny Magdaleny Banasik

pt.: „Kulturowe reprezentacje nauczyciela w prasie ogólnopolskiej w kontekście zmiany edukacyjnej”

Obecnie media nie stanowią jedynie nośnika informacji, lecz dostarczają także symboli koniecznych do kreowania tożsamości. Stanowią potężne źródło wartości i wzorów zachowania. Ludzie uważają za prawdziwe nie to, co obserwowalne w życiu codziennym w pracy czy na ulicy, lecz to co wynika z ich kontaktu z mediami. Można powiedzieć, że rzeczywistość współczesnego człowieka jest tożsama z przekazem medialnym. Przy pomocy mediów można upowszechniać wartościowe zasady społeczne, poglądy i wzory zachowań. Ponadto media masowe stanowią swoiste narzędzie konstrukcji teraźniejszości. Obecnie wiedzieć znaczy tyle, co wiedzieć. Mass media dostarczają tematów do rozważań i pojęć, za pomocą których jednostki rozumieją, wyjaśniają i opisują swoje społeczne, duchowe i somatyczne doświadczenia. Wynika z tego, że zarówno w odniesieniu do osobistych wypowiedzi, jak i doniesień medialnych mówić należy nie o prezentacjach doświadczonego/opisywanego świata, ale o jego reprezentacjach.

Rozprawa doktorska podejmuje problematykę ramowania wizerunku nauczyciela w prasie ogólnopolskiej w kontekście przemian edukacyjnych. Praca wpisuje się więc w nurt myśli pedeutologicznej. W niniejszej rozprawie zostały szczegółowo omówione kwestie dotyczące nauczycieli. Zalicza się do nich: funkcjonowanie pedagogów w dobie przemian społeczno - edukacyjnych, kształcenie i awans zawodowy, kwestie osobowości i autorytetu oraz ich kompetencje. Szczególną uwagę poświęcono typologii kompetencji autorstwa Jolanty Szempruch. Inne aspekty poruszane w części teoretycznej odnoszą się do szeroko pojmowanej mediatyzacji, konstruktywizmu społecznego, rozpatrywanego pod kątem badań nad przekazami medialnymi, dyskursu publicznego oraz definicji wizerunku.

Przedmiotem niniejszej dysertacji uczyniono formę i treść charakteryzowania wizerunków nauczycieli w prasie ogólnopolskiej (ramy, w jakich zostały ujęte, ich reprezentacje). Istotną kwestią jest także to, w jaki sposób odbiorcom mediów przedstawia się sylwetki nauczycieli oraz czy może mieć to wpływ na kształtowanie opinii publicznej o nich.

Podjęty w dysertacji temat cechuje wysoka wartość praktyczno – poznawcza. Nauczyciele są bowiem filarem edukacji, a ich działalność przekłada się bezpośrednio na stan wiedzy ogółu społeczeństwa oraz jego rozwój. Celem projektu badawczego autorki jest zidentyfikowanie dominujących w prasie ogólnopolskiej wizerunków nauczycieli . Zatem główny problem sprowadza się do pytania: Jakie ramy wykorzystywane są w prasie do reprezentowania wizerunków nauczycieli. Aby odpowiedzieć na to pytanie zastosowano analizę ram w ujęciu Roberta Entmana.

Ze względu na konieczność podejścia całościowego i wieloaspektowego w badaniach zastosowano strategię jakościowo – ilościową. Do gromadzenia danych wykorzystano narzędzie badawcze zawierające wszystkie niezbędne elementy potrzebne do rozszyfrowania środków ramowania oraz środków argumentacji.

W pracy przedstawiono wyniki analiz 162 tekstów prasowych o nauczycielach pochodzących z pięciu ogólnopolskich tygodników opinii: „Polityka”, „Wprost”, „Newsweek”, „Gość Niedzielny”, „Przegląd”. Analizy obejmowały okres od września 1999 r. do września 2017 r. Był to szczególny czas wynikający z zaistniałych w wyniku reformowania systemu oświaty przemian społecznych i edukacyjnych. Uzupełnienie analiz jakościowych stanowią analizy ilościowe.

Analiza uzyskanego materiału empirycznego wykazała, że ogólny wizerunek nauczycieli kreowany w prasie opinii jest pozytywny. Najwięcej takich tekstów pochodzi z „Gościa Niedzielnego”. W pozostałych czterech tygodnikach pisano o nauczycielach zarówno w aspekcie pozytywnym, jak i negatywnym. Publikacje na łamach czasopism opiniotwórczych poświęcone problemom nauczyciela koncentrują się głównie na kwestii jego społecznej roli, kompetencjach, postawach moralnych i etycznych, autorytecie oraz aspektach związanych z jego pracą i awansem zawodowym.

Układ pracy jest odzwierciedleniem realizacji wyznaczonego celu badawczego. Składa się ona z pięciu rozdziałów. Pierwsze dwie części zawierają wyniki systematycznego przeglądu literatury przedmiotu. Rozdział trzeci prezentuje z kolei metodykę badań, natomiast rozdziały czwarty i piąty zawierają wyniki badań empirycznych.

Zakończenie pracy zawiera wnioski sformułowane w toku przeglądu literatury przedmiotu oraz badań empirycznych. Ponadto w końcowej części rozprawy doktorskiej zamieszczono spis wykorzystanej bibliografii, wykaz wszystkich analizowanych tekstów prasowych, spis tabel i wykresów, spis fotografii oraz narzędzie badawcze

ABSTRACT OF DOCTORAL THESIS

by M. A. Karina Magdalena Banasik

entitled: "Cultural representations of the teacher in the nationwide press in the context of educational changes "

Currently, the media are not just a carrier of information, but also provide symbols necessary to create identity. They are a powerful source of values and behavioral patterns. People consider real, not what is observable in everyday life at work or on the street, but what results from their contact with the media. It can be said that the reality of modern man is identical to the media message. With the help of the media, it is possible to disseminate valuable social principles, views and behavior patterns. In addition, mass media are a kind of tool for the construction of the present. To see now means to know so much. Mass media provide themes for considerations and concepts by means of which individuals understand, explain and describe their social, spiritual and somatic experiences. It follows that both personal statements and media reports should not be about the presentations of the experienced / described world, but about its representations.

The doctoral dissertation deals with the issue of framing the teacher's image in the nationwide press in the context of social and educational changes. Thus, the work is part of the trend of pedagogical thought. In this dissertation, teachers' issues have been discussed in detail. These include: the functioning of educators in the era of educational changes, vocational education and promotion, personality and authority issues and their competences. Particular attention was paid to the typology of competences by Jolanta Szempruch. Other aspects discussed in the theoretical part refer to broadly understood mediatization, social constructivism, considered in terms of research on media coverage, public discourse and image definition.

The subject of this dissertation is the form and content of characterizing the images of teachers in the nationwide press (the framework in which they were included, their representations). An important issue is also how the media audience presents the profiles of teachers and whether it can have an impact on shaping public opinion about them.

The subject undertaken in the dissertation is characterized by a high practical and cognitive value. Teachers are a pillar of education, and their activity translates directly into the state of knowledge of the general public and its development. The aim of the author's research project

is to identify the teachers' images that dominate in the nationwide press. Thus, the main problem comes down to the question: What frames are used in the press to represent teachers' images. To answer this question, a framework analysis from the perspective of Robert Entman was used.

Due to the necessity of a holistic and multifaceted approach, the research applied a qualitative and quantitative strategy. A research tool containing all the necessary elements needed to decipher the framing measures and the means of argumentation was used to collect data.

The paper presents the results of analyzes of 162 press texts about teachers coming from five nationwide weekly opinion weeklies: "Polityka", "Wprost", "Newsweek", "Gość Niedzielny", "Przegląd". The analyzes covered the period from September 1999 to September 2017. It was a special time resulting from the social and educational transformation system that emerged as a result of reforming the education system. Supplementing qualitative analyzes are quantitative analyzes.

The analysis of the obtained empirical material has shown that the overall image of teachers created in the press is positive. Most of such texts come from the "Sunday Guest". In the other four weeklies, teachers were described in both positive and negative aspects. The publications in the opinion-forming magazines devoted to the teacher's problems focus mainly on the issue of its social role, competences, moral and ethical attitudes, authority and aspects related to his work and professional advancement.

The work system is a reflection of the implementation of the designated research goal. It consists of five chapters. The first two parts contain the results of a systematic review of the literature on the subject. The third chapter presents the research methodology, while the fourth and fifth chapters contain the results of empirical research.

The ending of the work contains conclusions formulated in the course of the literature review and empirical research. In addition, the final part of the doctoral dissertation contains a list of the bibliography used, a list of all the press texts analyzed, a list of tables and graphs, a list of photographs and a research tool.